

ASPECTELE MEDICO-
SOCIALE DE ORGANIZARE,
SUPRAVEGHERE ȘI MONITORIZARE
A STĂRII DE SĂNĂTATE A COPIILOR DIN MUNICIPIUL
CHIȘINĂU ÎN ASISTENȚA MEDICALĂ PRIMARĂ

Constantin EȚCO¹, Galina BUTA¹,
Zinaida COBĂLEANU², Ana SCRIPCARI¹,
¹IP USMF Nicolae Testemițanu,
²IMSP Spitalul Clinic Republican

Summary

Medico-social aspects of organization, supervision and monitoring of the health status of the children from Chisinau municipality in primary medical care

The study highlights some medico-social aspects of organization, supervision and monitoring of the health status of children from Chisinau on primary health care level. The opinion of doctors and parents regarding some aspects of organization, supervision and monitoring of the health of children was evaluated. The results confirmed the hypothesis that primary health care service is and will remain fundamental link in promoting children's health.

Epidemiological aspects shows that the morbidity of children (0-17 years) in urban areas is dominated by diseases of the respiratory system, nervous system, infectious and parasitic diseases. Parents entrust children's health until the age of 5 pediatrician, bypassing the physician and do administer treatment without medical consultation.

Keywords: supervising, status, health, children, opinion, doctors, parents, health services

Резюме

Медицинско-социальные аспекты организации, контроля и мониторинга здоровья детей в муниципии Кишинэу на уровне первичной медицинской службы

Данное исследование освещает некоторые медицинские и социальные аспекты организации, контроля и мониторинга состояния здоровья детей, на уровне первичной медико-санитарной помощи, в муниципии Кишинэу. Были оценены мнения врачей и родителей о некоторых аспектах организации, контроля и мониторинга состояния здоровья детей. Результаты подтвердили гипотезу, что служба первичной медицинской помощи есть и будет оставаться основополагающим звеном в укреплении здоровья детей. Эпидемиологические аспекты показывают, что заболеваемость детей (0-17 лет) в городе преобладает из-за заболеваний дыхательной системы, нервной системы, инфекционных и паразитарных заболеваний. Родители поручают контроль за здоровьем детей в возрасте до 5 лет педиатру, минуя семейного врача, и назначают лечение без консультации с врачом.

Ключевые слова: контроль, состояние, здоровье, дети, мнение, врачи, родители, медицинские услуги

Introducere

Cea mai valoroasă bogăție a societății este generația tânără. În *Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului până în 2015* sunt descrise unele procese referitoare la dezvoltarea fizică, spirituală, socială, afectivă, cognitivă și culturală a copiilor, care este una dintre problemele prioritare la nivel global. Totodată, sunt preconizate activități de creare a serviciului specializat, cu management performant și pregătirea profesioniștilor în domeniul pediatriei [1].

În sistemul de sănătate, medicina de familie deține un rol important în asigurarea sănătății publice. Astfel, medicul de familie este primul care vine în contact cu copilul și familia acestuia, supraveghează și monitorizează starea lor de sănătate și de dezvoltare [2, 3].

Medicina de familie a fost recunoscută ca specialitate și a fost înregistrată în Nomenclatorul specialităților medicale din Republica Moldova în anul 1993 [4]. Toate programele de instruire a medicilor de familie au fost elaborate ținându-se cont de standardele internaționale existente pentru medicii de familie [5]. Este necesar de menționat că baza tehnico-materială și finanțele limitate nu au permis implementarea instruirii în volum deplin, în corespundere nu necesitățile actuale ale pacienților.

Problema calității serviciilor medicale acordate populației și evitării erorilor medicale a fost o prioritate în sistemul sanitar. Actualitatea acestei probleme este condiționată de sporirea nivelului de informatizare a societății și de reformarea continuă a sistemului sănătății. În ultimii ani crește semnificativ interesul pacienților față de calitatea serviciilor medicale acordate [6].

Conform unui studiu efectuat în 2003-2006 în vederea evaluării opiniilor lucrătorilor medicali din asistența medicală primară (AMP) privind conduita de supraveghere a copiilor, marea majoritate (82%) a lucrătorilor medicali au accentuat că succesul în dezvoltarea armonioasă a copilului depinde de părinți, 62% din lucrătorii medicali sunt de părerea că „părinți mai buni” sunt cei care nu neglijează lecțiile de instruire oferite de lucrătorii medicali. Foarte des, în timpul „educației pentru sănătate”, apar întrebări din psihologie sau cu aspect juridic. Mai mult de 77% din lucrătorii medicali confirmă importanța implicării în instruire a unui psiholog și a lucrătorului preșcolar,

specialiști identificași și prin standardele elaborate de Ministerul Sănătății al Republicii Moldova [7].

Cele expuse argumentează scopul cercetării: analiza aspectelor medico-sociale de organizare a serviciului de AMP în domeniul supravegherii stării de sănătate a copiilor și identificarea căilor de eficientizare. Pentru realizarea scopului, au fost trasate următoarele obiective: studierea aspectelor epidemiologice ale morbidității copiilor din mediul urban la nivel de AMP; aprecierea opiniei părinților privind aspectele de organizare a prestării serviciilor pediatrice de către medicul de familie; analiza opiniei medicilor de familie despre organizarea, supravegherea și monitorizarea stării de sănătate a copiilor; identificarea necesităților de eficientizare a serviciului de asistență medicală primară.

Material și metode

Cercetarea a fost realizată în 5 etape:

1) documentarea teoretică și colectarea dovezilor asupra fenomenelor preconizate pentru studiu;

2) evaluarea organizării serviciului AMP de supraveghere și monitorizare a sănătății copiilor din mun. Chișinău;

3) analiza stării de sănătate a copiilor din Republica Moldova, inclusiv din mun. Chișinău;

4) evaluarea opiniei medicilor de familie și a părinților cu privire la organizarea asistenței medicale primare, calitatea îngrijirilor și nivelul de satisfacție a pacienților;

5) analiza, integrarea rezultatelor obținute la etapele precedente și argumentarea științifică a măsurilor de eficientizare a activității serviciului AMP privind organizarea și monitorizarea supravegherii stării de sănătate a copiilor.

Pentru realizarea scopului și a obiectivelor trasate, au fost aplicate următoarele metode de cercetare: istorică, sociologică, matematică, epidemiologică, analiza statistică și comparativă. Investigațiile au cuprins studierea indicilor stării de sănătate a copiilor din Republica Moldova, inclusiv din mun. Chișinău, pe o perioadă de 5 ani (2009-2013). A fost analizată activitatea medicilor de familie privind supravegherea stării de sănătate a copiilor. A fost studiată opinia părinților și a medicilor de familie cu privire la organizarea asistenței medicale primare și satisfacția pacienților. Chestionarea a fost anonimă și a cuprins 131 de medici și 524 de părinți.

Rezultate și discuții

A fost evaluată opinia părinților privind cunoștințele medicale și atitudinea față de medicii de familie și față de serviciul de asistență medicală primară, satisfacția de serviciile prestate copiilor. O

jumătate din părinții care au participat la studiu au 2 sau 3 copii, ceea ce aduce o experiență de îngrijire a copiilor, sau așa-numiți "părinți cu facultate". S-a propus ca, în perioada efectuării examenelor de bilanț, familia să fie consultată de medicul de familie și de medicul-neurolog, traumatolog-ortoped, oculist etc., conform standardelor din practica mondială în domeniul pediatic. Asemenea abordare este eficientă și recunoscută pe plan internațional.

Este importantă opinia părinților, pentru a crea o conlucrare între medici și părinți, ca împreună să fie soluționate mai ușor problemele de ordin medical și medico-social. În acest scop au fost chestionați 534 de părinți.

Părinții care au participat în studiu au fost cu vârsta cuprinsă între 21 și 60 de ani, inclusiv: 34% – de 21-30 ani; 55% – de 31-40 ani; 4% – de 41-50 ani și 7% aveau vârsta între 51 și 60 de ani. Majoritatea intervievaților (88%) aveau studii superioare complete, 9% – studii superioare incomplete și 3% – studii medii generale.

Numărul copiilor în familie a variat între 1 și 3. Aproape jumătate din familii (48%) au câte un copil. Doi copii au menționat 44% din părinți și doar în 8% cazuri câte 3 copii. La întrebarea: „Aveți încredere în medicul Dvs. de familie privind sănătatea copilului?”, 49% au răspuns „Parțial”; aproape o treime (31%) – afirmativ și 20% – negativ (figura 1).

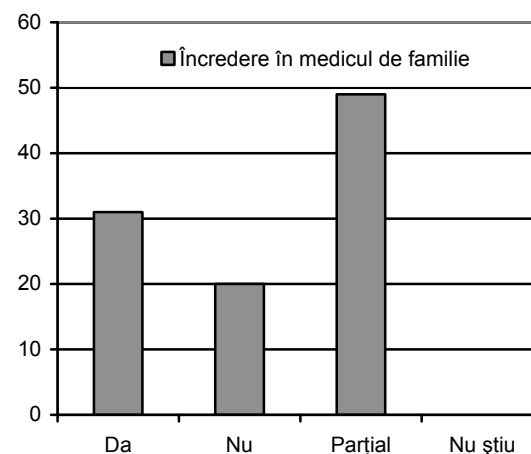

Figura 1. Opinia părinților privind încrederea în medicul de familie

La întrebarea: „De unde Vă informați când decideți să administrați vreun medicament copilului Dvs.?” 58% din cei intervievați apelează la ajutorul unui pediatru; 30% – la ajutorul medicului de familie și 4% se informează din mass-media, alte 4% – din internet sau din experiența proprie. Aproape jumătate din părinții chestionați (49%) nu sunt satisfăcuți de serviciile de sănătate prestate de medicul de familie. O treime (34%) din intervievați au răspuns „Da”, iar 17% – „Parțial” privind satisfacția de serviciile de sănătate prestate de medicul de familie (figura 2).

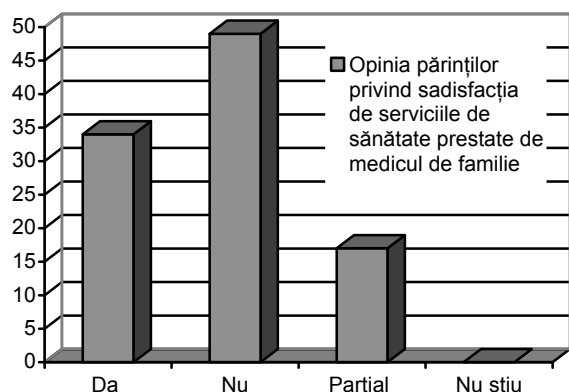

Figura 2. Opinia părinților din mun. Chișinău privind satisfacția de serviciile de sănătate prestate de către medicul de familie

La întrebarea: „În cazul în care copilul Dvs. are probleme de sănătate, la cine apelați mai des după ajutor?“, părinții au răspuns, în 42% cazuri, că apelează la un medic-pediatru; 41% – la medicul de familie; 14% – la un medic specialist dintr-o instituție medicală privată și 3% sună imediat la urgență.

La posibilitatea de a alege „încredințarea sănătății copilului în vârsta de până la 5 ani“, peste jumătate din părinții chestionați (76%) au ales medicul-pediatru; 24% – medicul de familie (figura 3).

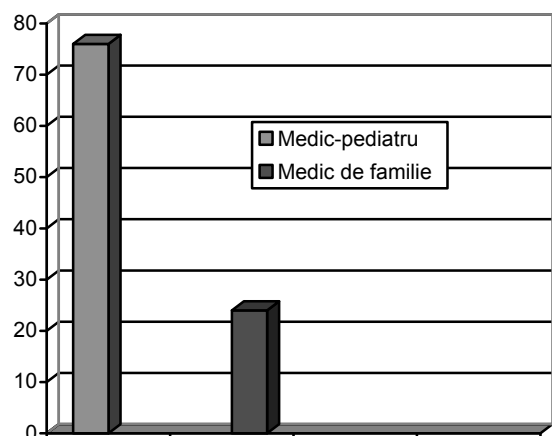

Figura 3. Opinia părinților privind alegerea între medicul de familie și medicul pediatru vizavi de sănătatea copilului de până la 5 ani

Analiza adresărilor părinților cu copii la serviciile medicului de familie denotă că în 45% cazuri acestea au fost în scop profilactic; 41% – în cazuri urgente; 7% – în scop de tratament al unei maladii acute; 7% – în cazul supravegherii continue a unei maladii cronice (figura 4).

La întrebarea: „Când credeți că este necesară implicarea medicului de familie (în supraveghere, tratament curativ și profilactic) în starea de sănătate a copilului Dvs.?“, 69% au menționat că pentru copii cu vârsta de 0-5 ani, 24% – pentru vârsta de 11-18 ani și doar 7% consideră că la vârsta de 6-10 ani este necesară implicarea medicului de familie (figura 5).

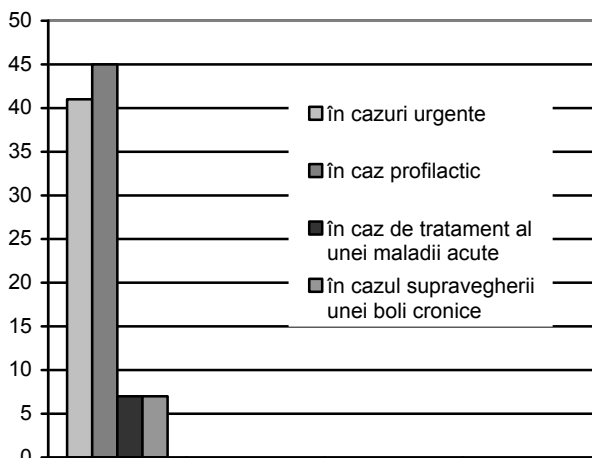

Figura 4. Necesitățile de solicitare a serviciilor medicale prestate de medicul de familie

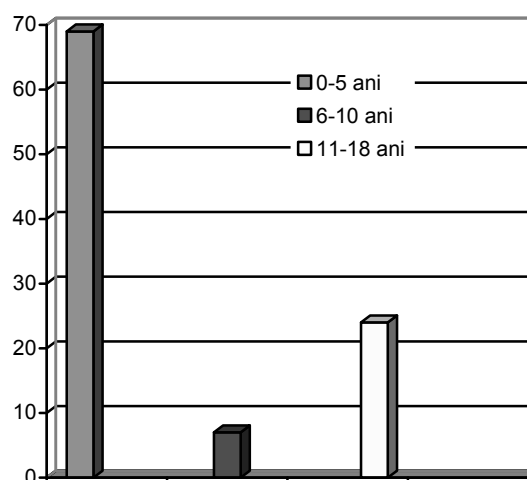

Figura 5. Opinia părinților privind perioada de vârstă la care este necesară implicarea medicului în starea de sănătate a copilului

La propunerea: „Numiți medicamentele administrate copilului fără a consulta medicul“, o treime din cei chestionați au numit o listă întreagă de medicamente, a patra parte din ei s-au eschivat de la răspuns. Grupele de medicamente administrate copiilor fără prescripția medicului au fost numite de 30% din părinții chestionați. Este regretabil faptul că doar 7% din părinții participanți la sondaj nu administrează copiilor medicamente fără prescripția medicului.

Analiza opiniei medicilor de familie denotă faptul că fiecărui medic de familie îi revin în medie 285 de copii. În 20% cazuri, numărul copiilor de pe sector poate atinge cifra de 450.

La întrebarea: „Cu ce maladii se adresează mai frecvent copiii?“, răspunsul a fost unanim – cu infecții respiratorii virale acute, 10% au mai adăugat și dermatitele acute.

La întrebarea: „De ce aveți nevoie sau ce Vă lipsește (tehnică), pentru a pune un diagnostic corect pentru copii?“, jumătate din medicii de familie au menționat că duc lipsă de: cântar, calculator, climatizor, aparate pentru măsurat, scaune etc.). În 30%

cazuri, medicii menționează spațiul mic pentru desfășurarea activității zilnice. Sunt printre intervievați (15%) și medici cărora nu le lipsește nimic. Un contingent mic (5%) nu au răspuns la această întrebare.

La întrebarea: „Cum credeți, este nevoie de un medic-specialist (pediatru) care să asigure asistența medicală copiilor cu vârsta de 0-5 ani?”, toți intervievații au răspuns afirmativ.

Schimbarea pe care și-o doresc medicii de familie în sistemul de sănătate la nivelul asistenței medicale primare este „separarea copiilor de adulți”.

La întrebarea: „Ce ați dori să schimbați în sistemul de sănătate la nivel de asistență medicală primară?”, 1/3 din respondenți doresc separarea copiilor de mături, principiu ce nu se respectă în prezent. 15% dintre medici își doresc perfecționarea continuă a sistemului de standarde. Sunt și pesimiști (10%), care consideră că nu se va schimba nimic. O parte din medici (17%) nu au știut ce să răspundă la această întrebare, iar în 28% cazuri medicii s-au eschivat de la răspuns.

Studiul a demonstrat că în 20% cazuri, medicii de familie consideră că nu este necesară consultația specialiștilor în examenul profilactic obligatoriu la copiii de 3-12 luni. În 34% cazuri, medicii au menționat că o problemă cu care se confruntă ei sunt „standardele neadecvate”. 20 dintre participanții la sondaj au menționat că de la ei este solicitată prea multă documentație. 26% din medici nu au avut curajul să-și expună părerea privind problemele cu care se confruntă.

La întrebarea: „Cum apreciați sistemul de sănătate la nivel de AMP?”, aproape 2/3 din medici l-au apreciat cu calificativul „Bun”, 20% – cu „Rău”, 5% – cu „Foarte bun” și 2% – cu „Foarte rău” (figura 6).

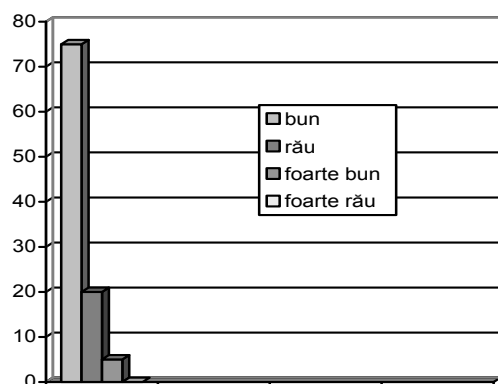

Figura 6. Aprecierea sistemului de sănătate la nivel de AMP de către medicii de familie.

La întrebarea: „Cu ce contingent de vârstă Vă este mai greu să lucrați?”, 70% au răspuns că cu micuții de 0-5 ani; 20% – cu vâsnișii; 7% – cu toți; 3% – nu întâmpină probleme.

Așteptările medicilor de familie de la sistemul de sănătate sunt: conlucrarea eficientă, standardizarea procedurilor, posibilitatea de a schimba gândirea personalului, dar și o mai bună organizare a activității. Pentru performanțe și salarii mai mari s-au expus 70% din respondenți, care au sugerat

ideea de modernizare, compensații materiale și mai puțină documentație.

Concluzii

1. Serviciul de asistență medicală primară este veriga fundamentală în promovarea sănătății copiilor.

2. Morbiditatea copiilor din mediul urban în primul an de viață la nivel de AMP este caracterizată prin predominarea bolilor aparatului respirator, anemiei, patologiilor perinatale și bolilor sistemului nervos. La copiii cu vârsta cuprinsă între 0 și 17 ani predomină bolile aparatului respirator, maladiile infecțioase și parazitare, bolile pielii și ale sistemului nervos.

3. Datele studiului sociologic constată că 76% din părinți încredințează sănătatea copilului până la vârsta de 5 ani medicului-pediatru, ocolind medicul de familie;

4. 68% din părinți administrează copilului medicamente fără consultația medicului.

5. Medicii de familie doresc ca și copiii de 0-5 ani să fie supravegheați de un medic-pediatru.

Bibliografie

1. *Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului până în a. 2015*, document adoptat de adunarea generală a Națiunilor Unite la cea de a XXVI-a Sesiune Specializată la 10 mai 2002, New York.
2. Nemerenco A. *Optimizarea serviciilor de asistență medicală primară prin implementarea metodelor manageriale contemporane*. Autoref. tezei dr. în șt. med. Chișinău, 2008, p. 20.
3. Ețco C., Buta G. *Particularitățile organizării asistenței medicale primare în condițiile asigurărilor medicale obligatorii în municipiul Chișinău*. Chișinău: Primex com, 2014, 280 p.
4. [www.ms.md/public/info/analiza/rap/raport 2007](http://www.ms.md/public/info/analiza/rap/raport%202007)
5. Groppa S., Morcov G., Bendelic E. *Pregătirea medicului de familie prin specializare primară*. În: *Materialele Conferinței Internaționale „Instruirea specialiștilor pentru asistența medicală primară”*. Chișinău, 2003, p. 57-58.
6. Ețco C., Cazacu V., Pasaru V. *Asigurările de malpraxis medical – perspectivă inevitabilă pentru Republica Moldova*. În: *Revista Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină*. Chișinău, 2010, nr. 3, p. 25-28.
7. Ețco C., Ferdohleb A., Galearschii V., Clișcovschii T., Ceban L., Rusnac A., Celan S., Celan A. *Unele opinii ale lucrătorilor medicali din AMP privind conduita de supraveghere a copiilor*. În: *Revista Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină*. Chișinău, 2007, nr. 6, p. 77-80.
8. <http://statbank.statistica.md/pxweb/Database/RO/08%20SAN/SAN02/SAN02.asp> Biroul Național de statistică.
9. <http://ms.gov.md/date-statistice>. Ministerul Sănătății. Rapoarte și date statistice.

Prezentat la 21 mai 2015

Galina Buta, dr. șt. med., conf. univ.,
IP USMF Nicolae Testemițanu,
Tel.: 373 205 215
E-mail: galina.but@usmf.md